

Abril.

SETMANARI NACIONALISTA D'ESQUERRA

ANY II - NÚM. 20

SURT ELS DISSABTES

Redacció i Administració:

R. Catalunya, 38, 1.^a

— Telèfon 17135 —

Preu: 50 cèntims

SUBSCRIPCIÓ:

6 pessetes trimestre

BARCELONA, 7 GENER 1939

Editorial

Aquesta setmana es compleixen cinc anys d'actuació presidencial del vell lluitador Lluís Companys, ara més que mai President de Catalunya i de tots els catalans. I precisament en aquests dies és quan al tremp republicà nacionalista que informa els seus actes, juga prou fort i clar en defensa del patrimoni territorial, econòmic i social de la nostra terra. Companys ha parlat darrerament que lliurarà al Parlament català, per a la seva aprovació, un pla financer i pressupostari de la Generalitat, sota les línies bàsiques de la legalitat constitucional. Es, ni més ni menys, que l'inici a la pràctica d'una nova era preponderantment republicana democràtica, encaminada a accelerar la victòria i incrementar la tan necessària reconstrucció econòmica del país. Sap prou bé el President Companys, que per aquest camí trobarà l'escalí i assistència necessària no solament de totes les organitzacions que admeten la legalitat constitucional, ans també, la de tot el poble català que espera ansiós la posta en la realitat d'aquest programa. I és evident que si aquest és el criteri de la massa antifeixista majoritària la de donar tot el suport que calgui al Govern que porti això en la seva declaració política al Parlament Català, els representants legals del poble, els diputats, hauran de donar-hi el seu vot de confiança il·limitada.

Qualsevol sector polític minoritari que volgués oposar-s'hi, hauria d'ésser considerat forçosament, com entrebancador de l'obra de recobriment democràtic iniciada pel President Companys, i a l'ensens, ben poc disposat a accelerar la victòria de la República i amb ella la pau i el benestar del nostre poble.

D'existir, malauradament, tal sector d'opinió, convindria fer-li present la conducta de l'actual Govern de la República, cada dia més disposat a la total posta en pràctica dels 13 Punts de finalitats de guerra, que a fi de comptes no representen més que les línies liberals i democràtiques en què es basaren les Corts Constituents en promulgar la vigent Constitució de la República espanyola.

No creiem, que un i altre Govern hagin d'imitar les seves conductes, però, en aquesta, en l'anar al recobriment de la legalitat republicana, és necessari i urgent, que el Govern de la Generalitat imiti al de la República, i si l'actual té dificultats en fer-ho, que en vingui un altre, que sota el guiatge del nostre President Companys, porti a cap aquesta obra de victòria i salvació del país, com ho veient el Govern presidit pel Dr. Negrín. Lluís Companys, sap perfectament que tots els catalans, diputats i partits republicans catalanistes de la nostra terra, l'acompanyaran fins on calgui i sigui necessari per a salvar Catalunya i les seves llibertats.

Femina

LA CARTA

Des del nostre lloc de treball l'hem vist. Venia el nostre home — el que avui ens ocupa — caminant amb verà agilitat malgrat els anys que s'acusaven impecables en tot ell. Era el vertader prototipus del nostre pagès — el pagès del camp —: la testa nevada mal coberta per una gorra fosca, la brusa blava, curta, calces de vellut, espadnyes de vetes, el rostre arrugat, color de la terra, ulls vius, simpatia tot ell, i portava a la mà una carta. La fina blancor del sobre feia bonic tenint per fons la rusticitat noble de la pagesia. Arribà a la bústia el nostre home, passà la vista per l'escrit, i després, amb veneració, com una adoració sagrada, s'acostà el paper al rostre i hi diposità un bes. Després, la petita espitllera de la bústia engolí la carta.

Ens colpí d'emoció aquest gest. I per una estranya raresa de la nostra ment, massa imaginativa, endevinàrem el que. I després la sort — cercada per nosaltres — ens afirmà en les nostres suposicions; i el nostre home ens parlà.

Té un fill que, com ell, era pagès; a pagès vivien i el fill portava el trasbals i conreament de la terra. La terra té molta extensió; els avellaners hi són magnífics i esponerosos; les oliveres amples, els garrofers ufanosos; els fruiters saborosos i primicers; les verdures s'hi crien ràpides i bones, i la casa és gran, d'amples sales i espaioses alcoves, amb una esgolfa on s'hi assequen les figures i les pomes, i els codonys hi posen un perfum inigualable, i el dolç raïm penjat al sostre fa de tant en tant un degotim que és un nèctar; d'una cort gran on els garrins grunyeixen tot el dia, amb una era oberta a tots els vents i on l'aviram clogeja tranquil·lament.

Eren feliços a la nostra masia; la mare cuidava d'aquesta llar — semblant a un paradís —, el fill era l'eix dirigent de tota la terra, i el pare l'ajudava; ell ja havia donat a la terra el millor de la seva joventut.

Però un dia la nostra Pàtria fou traïdorament portada a una guerra sense treva, i el nostre jove pagès, complint com els homes han de complir, deixà l'aixada i la rella i les substituï pel fusell i la metralladora. Ara han passat set mesos, molt; la terra començava a negligir-se, però el nostre vell pagès veïé que encara no havia arribat l'hora del seu descans. I desentumint els ner-

vis, agafà ell les regnes de la rella abandonada i picà amb braó la terra amb l'aixada nova.

I pare i fill compleixen llur deure de bons catalans. El fill escriu als pares com lluita amb fe i entusiasme per la nostra gran victòria. «Cada dia agafo amb més fermesa el fusell. Jo que veig aquestes terres abans fructíferes, ara abandonades, ermes per la petja de l'invasor, penso amb la meua, de terra, amb la nostra, amb tota la gran terra catalana, i no vull, de cap manera, que l'enemic arribi fins ací i la sembri de sal.»

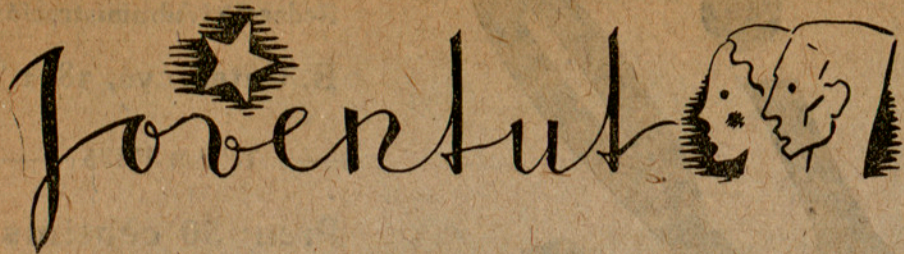
I el pare escriu al fill: «Continua com ara, fill meu, lluita, lluita per tal que l'enemic no avanci un pas més la seva garra homicida vers la nostra terra; i si malauradament fos així, si degut a la seva refinada maldat pogués avançar, no temis, que ací encara resto jo, encara restem nosaltres, els vells, que portant per arma la destralt i per fusell la falç que en èpoques de l'any ens ajuda a portar el pa a casa, els donàrem el merescut càstig a la seva vesànica criminalitat.»

Cors grans, nobles, bons, catalans! Quin bo fa saber que a casa nostra tenim soldats que escriuen aquestes coses i ancians que en diuen aquestes altres! Quin orgull en aquesta hora tan greu, el poder-se dir català!

Callà el nostre pagès. Des del lloc on som s'albira molta extensió de terreny, d'aquesta terra que ell promet defensar amb la falç al púny — bon cop de falç, gent de la nostra terra, per abatre l'enemic! —; i en veure-la amb tota la seva magnífica exuberància i esplendorositat, amb tota la gamma de verds i oeres, amb algun puntet blanc d'un massa atrevit ametller que vol florir abans d'hora — és que vol avançar-se a portar la seva ofrena als nostres braus combatents per portar-nos la victòria? —, amb aquesta boirina lluminosa i transparent que l'envolta com a una bella coqueta, amb aquesta pau i beatitud que plana damunt d'ella, el nostre pagès somriu dolçament. «No, mai, mai posarà l'enemic la seva petja oprobiosa al sòl d'aquesta terra!» I la mà que portava la carta al fill és clou amenaçadora i prompta a la defensa, mentre els llavis primis que devotament han besat el paper, mormolen una pregària laica d'amor a la Pàtria.

ANTONIA ABELLO

La nova era iniciada pel President Companys de reconstrucció financiera i pressupostària de la Generalitat, ha d'ésser recolzada com un sol home per tot el poble liberal i democràtic de Catalunya. Qui en fassi obstrucció sistemàtica de fet es posa al marge de la legalitat constitucional i de la justa política de finalitats de guerra preconitzada pel govern presidit pel Dr. Negrín.

Lluís Companys, fa cinc anys que fou elegit pel Parlament de Catalunya President de la Generalitat.

Des d'aquella data, encarnant i representant amb fidelitat el seu poble, ha enfrontat sempre amb coratge els enemics de Catalunya, que repetides vegades han intentat atacar-la.

Recordem el 6 d'octubre; el 19 de juliol...

Sempre al seu lloc, el nostre President, ha sabut encoratjar i dirigir magistralment a tot el poble que tantes i tantes vegades, en moments àlgids, ha vist la seva llibertat compromesa.

Avui, en els més transcendents de tots els instants que ha viscut Catalunya, ell continua al seu lloc, ferm en el seu disseny de conduir el seu poble a la victòria.

La joventut catalana, que tan abnegadament lluita al front, sota el guiatge del seu dirigent indiscutible, en aquests moments, amb més força que mai ratifica la seva fe increbantable en el triomf que està forjant i respon com sempre al seu President: Present!

EL CRÈDIT POLITIC DE LA JOVENTUT

S'ha dit manta vegada que el crèdit de la joventut és una cosa moderna i que àdhuc en les societats antigues, els vells eren els qui gaudien de la màxima autoritat, i només gairebé per la seva condició de vells.

També és un fet evident que en el nostre temps i sobretot a casa nostra parlar de joventut en matèria política resulta un xic estrident. La presència de l'element jove, particularment en el món de la vida pública, resta gairebé sempre a segon terme. Ja sigui per manca de decisió de la pròpia joventut o desconfiança per part dels homes madurs, les noves generacions topen sovint en una esfera inaccessible en aquest ordre d'activitats.

No és pas que ens proposem fer una labor de crítica o censura respecte l'actuació d'una determinada tendència política. Amb tot, creiem que hom ja discutirà i analitzarà quan sigui hora el comès i les conductes que calguin.

Ara només ens volem referir en el punt de voler valorar políticament a la joventut i en el seu sentit estrictament teòric, ja que pràctic en aquests és més que inoportú parlar-ne. La joventut en aquests moments està exercint una funció de prou transcendència i està ocupant el lloc de responsabilitat que li correspon. Ja vindrà el moment que tindrem ocasió de mobilitzar l'engranatge polític de la nostra joventut amb tota la seva capacitat creadora. Avui sentim-nos enorgullits d'ésser el puntal de la victòria i els elements actius en la lluita contra l'invasor, des del lloc que l'alt comandament a cada u ens ha designat.

Per una Catalunya políticament lliure

Catalunya, poble ben definit i amb característiques ètniques que determinen ben palesament la seva història i que avui guien les seves passes decidides vers al futur, sent la necessitat imminent de regir amb absoluta llibertat els seus propis destins.

Per això lluitem amb exemplar heroisme els seus fills, en el front de batalla.

Per això l'escomesa furiosa del feix ha estat continguda per tot un poble que des de fa dos anys ve suportant els refinaments de la tècnica bèl·lica italo-germànica amb el somriure als llavis.

I és que Catalunya que respongué a l'atac feixista del 19 de juliol del 1936, llançant-se al carrer per abatere per complet el feix, estava ahir, com està ara, ben convençuda de què entre l'enemic hi són aquells que li discutien el dret de disposar de sí mateixa per incorporar-se,

Creiem, però, que tampoc el llegir no ens ha fet perdre l'escriure. Encara que ens sentim plenament identificats amb els nostres governants, volem fer entorn al tema encetat, algunes consideracions que ens vénen a tomb.

En primer lloc volem declarar que la política no pot ésser monopoli ni privilegi de ningú, i que les organitzacions polítiques que es nodreixen de principis democràtics han de saber canalitzar les legítimes aspiracions. El món camina de pressa, es gasta, i sovint necessita aportacions, reforços...

Que encara que avui el nostre pensament es troba un xic cohibit per la forta impressió d'una realitat extraordinària que estem vivint i que la lluita en peu que sostenim ens ha absorbit valors, hem de fer tots els esforços per a superar-nos i equilibrar-nos en la trepidació d'aquesta prova. Tot ho hem concentrat sota el mateix objectiu. Cal tenir reserves per a les activitats futures.

Tot enderrocant els conceptes caducs de la política, hem d'anar a l'elaboració de la concepció política filla de la intel·ligència, de la capacitat i d'una idea més àmplia i més orgànica que ha d'ésser, en definitiva, la que ens portarà les veritables qualitats com a homes lliures.

El cas de la nostra joventut està en peu. Cal redimir tots els vicis, febleses i defectes polítics per a retrobar-nos a la superfluitat de l'autèntic benestar. La veu de la joventut ha de produir el seu ressò.

La joventut despallada completament de tot l'aparell ortopèdic de l'anacronisme polític ancestral ha de fer els seus efectes.

VICENÇ VERNI

com a polbe lliure, als rengles dels estats que marxen vers l'estabilització d'una justícia social, pràcticament inassolible en un poble sotmès a l'esclavatge col·lectiu.

La seva dignitat es sublevà llavors, com es sublevarà sempre que hom prengui solució al seu plet—amb més propietat—ofegar la seva necessitat de llibertat, amb una simple equació matemàtica fonamentada damunt un sofisme impracticable, quan no amb un acte d'imposició violenta.

Està integrada per un conjunt d'homes que senten la necessitat de fer ús d'aquell dret que faculta a tot ésser humà per a instruir-se governar i intervenir en les coses que li pertanyen per llei natural; perquè la natura l'ha situat en una posició que li permet fer-ho sense que els seus actes siguin res més que el producte

lògic de la seva condició. I aquesta necessitat, deslligada de tota apetença de poder o de domini, no pot oblidar-se.

Es impossible sotmetre l'home conscient, a la brutalitat d'unes regles inflexibles que lliguin la seva actuació, unes condicions determinades que anul·lin la seva personalitat, que alhora limiti els horitzons del seu esperit.

I, quan per aixafar-lo amb arguments, s'esgrimeixen contra el català que ha suportat insolubles les amenaces i les violències, els eterns sofismes que parlen dels pobles centralistes que es recolzen en unes estadístiques molt relatives, aquest recorda que el seu problema, que és lògic i raonable, i també un problema de sentiment, nascut de la complexitat de la seva constitució espiritual, que mai ningú no podrà negar, perquè és l'àle que l'anima.

LLUITEM I VENCEREM

Catalunya viu un dels moments crucials de la seva vida i de la seva història.

En la lluita entaulada fa dos anys i mig contra el feixisme hi ha deixat la nostra pàtria el millor de la seva joventut i el millor dels seus dirigents.

En tots els fronts de guerra, des del Pireneu fins a l'Andalusia, forces catalanes, combatents fills de Catalunya han demostrat el seu valor, la seva abnegació i el seu esperit de sacrifici.

Arreu el combatent català ha dit d'una manera ben palesa el seu sentiment i la seva idealitat: Lluita, sofreix, combat; treballa amb un pensament fix: Catalunya.

No és un sentiment amorí ni banal el que sent. Ho sent amb tota la intensitat de la seva ànima de català i del seu cor de patriota.

Allí on hi ha un català hi ha un tros de Catalunya i fa sentir, amb germanor exemplar, el pensament i els sentiments de la pàtria i dels seus fills.

Macià, el nostre cabdill, l'orientador màxim de la nostra joventut, fixà ben clarament el nostre pensament i la nostra línia de conducta.

Traçà un programa i unes actituds. Marcà una definició clara i concreta:

«Volem una Catalunya políticament lliure, socialment justa, econòmicament pròspera i espiritualment gloriosa», digué en mantes ocasions.

ELS RESPONSABLES MORALS

En les calamitats que sofreixen els pobles per culpa d'éssers indignes de pertànyer al gènere humà, hi ha sempre dues menes de responsables; o sigui, els autors materials del fet, i per tant, responsables directes i els inductors responsables morals. En el cas del catalisme que fa cruixir la nostra estimada Catalunya, vergonya ens fa haver-ho de dir, els inductors de tan gran dany són fills de la nostra pàtria mateixa; i el més indignant és que els elements a què ens referim, es passaren trenta anys dient que tant l'estimaven i han acabat lliurant-la a les feres, perquè la destrossessin. Són els homes que d'ençà la proclamació de la República dirigiren la funesta organització política coneguda amb el nom de Lliga Regionalista primer i Catalana darrerament.

En efecte, recordant bé els fets polítics ocorreguts al nostre país en el transcurs dels darrers set anys, hom s'adona com dels actuals sofriments del nostre poble, en són igual responsables, Cambó, Ventosa, Puig i Cadafalch, Abadal, i d'altres que intervingueren en la direcció del conglomerat polític bastit per la burgesia catalana, com Mussolini, Hitler i Franco. Els homes de la Lliga, obraren, respecte a Catalunya, exactament com més tard ho han fet els terratinents, alt clero i militarisme espanyol; uns i altres, a imitació del clàssic brètol d'alguna part d'Ibèria, que en veure's refusat per la noia que pretent la mata d'una ganivetada. Els d'ací, despitats per no haver volgut el nostre poble acceptar-los per a regir els afers públics, induïren a Lerroux, Gil Quinones, Calvo Sotelo, Martínez de Velasco i d'altres representants de la

Es cert que per alguns homes, la Història i la cultura no són sinó elements que els seus fins necessiten situar en la condició d'ornaments absolutament mancats d'aplicació pràctica.

Aquests, però, són els enemics de Catalunya, que sap que acceptar aquestes mentalitats fóra renegar de sí mateixa i oblidar-se dels seus antecedents, sense els que no pot existir perquè l'han forjat.

Pel contrari, sempre oberta a les innovacions que eixamplin els límits de la intel·ligència, i considera com enemics seus els que vulguin fer retrocedir aquesta negant-li les seves conquestes més humanes.

I, Catalunya, vencerà els seus enemics. La batalla que avui lliura és l'afiançament de la seva llibertat política.

LLUIM VALLS

I aquesta definició, aquest pensament està gravat permanentment en el cor dels catalans lluitadors i arreu on hi ha un fill de Catalunya hi ha un defensor de la idealitat i del pensament del President.

I és que Catalunya i els catalans estimem la llibertat en alt grau. Per nosaltres és qüestió de vida o mort, i el nostre poble no suporta ni pot suportar la pèrdua de les seves llibertats.

Contra tots i contra tothom s'aixecarà la pàtria en defensa dels seus postulats d'alliberació.

Contra unes tendències i unes altres, perquè per a nosaltres, catalans, les tendències no ens importen quan s'hi juga l'esdevenidor de la pàtria, lluitarem sense defallir fins a la victòria final.

Es per això que avui hi ha a l'Exèrcit de la República aquest tan alt percentatge de catalans. Es que sabem que s'hi lluita per la llibertat de la pàtria i pels drets dels catalans.

Per això lluitem i per això esperem vencer.

Perquè lluitem per la pàtria, per Catalunya, i perquè la volem lliure, justa, pròspera i gloriosa.

Perquè pensem en Macià i en l'esdevenidor de la pàtria, perquè volem lluitar i vencer.

I lluitem i, no hi ha dubte, vencerem. Al marge del Segre, nit del Nadal del 1938.

JOSEP SANS

la reacció, i atorgada a Catalunya l'Autonomia i no havent tampoc pogut reeixir les eleccions per al Parlament Català, en lloc d'aportar llur col·laboració, com era el seu deure de catalans, es dedicaren a una obstrucció sistemàtica fins arribar a retirar-se del mateix fent escarni de la voluntat del poble. A més, ells foren els autors de què fos portat fora de Catalunya el plet de la terra amb el que contribuïren a desprestigi les nostres institucions legislatives i a minvar el crèdit de Catalunya. La seva actuació durant el bienni negre recolzant la repressió contra els verdaders patriotes, que en defensa de la Llibertat de tots els catalans s'aixecaren en el 6 d'octubre memorable, constituïx per si sola una ignomínia per a tals homes que mai més cap català no oblidarà.

Amb el record dels fets esmentats, i no oblidant com en la reunió de la Comissió Permanent de les Cortes de la República celebrada pocs dies abans de

l'aixecament feixista, el senyor Ventosa es va adherir a les paraules provocadores del malvat Gil Quifones, precursors de l'alçament, i com uns dies més tard en el Parlament Català, Duran i Ventosa va dir que al cap d'un any ja no existiria el nostre Parlament, no hi ha dubte, com l'organització política a què ens referim, va intervenir molt directament en la preparació del cataclisme que avui tan fort colpeix la nostra terra.

Quan ja passada la tempesta que assota el nostre poble puguin tots els catalans contemplar les grans i greus nafres que la mateixa ha ocasionat a tantes ciutats, viles i pobles de la nostra Catalunya no solament sentiran odi contra els autors materials de tan monstruosos crim, sinó que a la vegada sentiran repugnància per als que en foren còmplices fins s'avergonyiran, com nosaltres ens en avergonyíem, de què aquests hagin estat catalans.

MIQUEL VILAGINES

CONTE DE REIS

I rem al gener del 1901. Diada de reis, tan esperada i somniada pels infants. Feia un fred viu i tallant com un ganivet.

Del cel, d'un color de plom, queien unes gotetes gelades precursors de la neu, que donaven la sensació que el fred era més viu encara.

De bon matí, per balcons i finestres s'albirava çà i enlà, la tumultuosa alegria dels reis. A casa d'en Falet, no hi havien arribat encara. La seva mare, ja els digné que els reis passarien tard: en let, en veure que al balcó no hi havia més que les sabates, interrogà estranyat:

— Quan vindran els reis?... Què no ens porten res, mare?... —

— Sí, home, sí... — respongué la seva mare. — Mira, ara m'aniré a treballar, i miraré de trobar-los, i els hi demanaré totes les joguines que portin per a vosaltres...

— I em portaran un cavall i una trompeta, mare?... — digué en Falet il·lusionat.

— Si em creus en el que et dic, no et mancarà res... — contestà la bona dona, amargada d'haver de mentir als seus fillets, que en aquella diada es palesava amb més cruïssa la cruel injustícia d'aquella societat, que permetia que uns infants tastessin la punyent amarguesa de quedar-se sense joguines, i quasi sense pa... puix que perquè els hi pogués dur un pobre present i els infants poguessin fruit del goig que tant anhellen, havia de treballar festes i tot, i esmerçar part del jornal que tanta manca els feia...

Abans de marxar, recomanà al Falet, que tingués cura del seu germanet petit, — un marrec de dos anys, — i quan es despertés li donés la llet ben calentona, que ell mateix aniria a comprar.

En Falet era un noi tímida; ja de petit la seva tímidesa li havia costat més d'un disgust. Fill de pares pagescs, l'havien dut a Barcelona a l'edat de set anys. Malles anyades els havien obligat a emigrar del poble, i vingueren a la capital, on amb penes i treballs anaven vivint. El pare d'en Falet, fent de manobrer, i la seva mare servint els matins a una vaueria rentant gots i repartint llet, amb prou feines guanyaven el suficient per a l'alimentació de la família, composta de pare, mare, i dos fillets.

En Falet, era l'encarregat quan el seus pares eren al treball, de tenir cura del petit, i, com és natural, a la seva edat, es decantava més a jugar que a altra cosa. Bé prou que la seva mare l'amonestava i l'advertia, però tot era inútil; com si ho dignés a la paret; deia que sí amb tot, i no feia cas de res.

Nou vint d'un poble de l'alta muntanya, Barcelona li semblava un país d'ensomni; qualsevol cosa l'encantava; un tramvia, un cotxe, un carro, en fi; la cosa més minsa del món ja era prou per a encisar-lo i quedar-se palplantat amb la boca oberta.

Aquesta manera d'ésser d'en Falet, era motiu de befa per part dels altres nois del carrer, que el feien el blanc de les seves burles. Li deien per mal nom «Badejo»; aquest motiu era degut a una cançó que li havien sentit cantar alguna vegada, cançó, que així que el llucaven

que sortia de casa, li obligaven a cantar, sota pena d'estomacarlo si no ho feia.

Encara no el veïan, ja cridaven:

— «Badejo!»... Vina que cantaràs... I envoltant-lo enjogassats, vulgues ro vulgues, li feien cantar la cançó coneguda enmig de la riota general...

I això és repetia cada dia, i a totes hores, perseguint-lo i estomacant-lo a cada moment, fins que entrava a casa seva plorant i condolent-se dels martiris soferts al carrer.

La seva mare, com és natural, en sofria i l'apenava l'ànima que el seu filllet fos de natural tan tímida, incapaç de rebel·lar-se contra els seus tirans. Quantes vegades havent sortit en Falet al carrer, i ella des de casa el sentia cantar i plorar, hauria sortit en defensa del fill de les seves entrayes, fent un bon escarment entre tre els seus martiritzadors; però s'aguantava convençuda que en faria un gra massa, i el remei seria pitjor que la malaltia, i refrenant-se heroïcament els instints, es limitava a sortir al balcó a es-cridar-los amb una boja, i amenaçar-los amb els punys closos perquè deixessin en pau al seu filllet.

Aquell dia, en Falet, tan prompte marxà la seva mare, es disposà a complir l'encàrrec que li donà però, és allò, hom proposa, i Déu disposa; i estava escrit que aquell dia tot havia de sortir al revés.

En eixir al carrer, En Falet, ja de natural encantat, no sabia ben bé en quin món estava, en veure tota aquella munió de nens i nenes, que com ocells esbojarrats anaven pels carrers movent xivarri amb llurs joguines.

En Falet, obsessionat per la visió meravellosa dels regis presents, anava caminant d'esma, sense recordar-se del seu germanet ni que al món fos...

Mentrestant, a casa, el menut es despertà, i en trobar-se sol, comença a plorar i a cridar a la seva mare, i en veure que no acudia ningú, saltà del llit, i despuladet com estava, amb la camisolita que tot just li arribava al ventre, s'encaminà al balcó, i allí continuà plorant i cridant a la seva mare fins que es quedà rendit, arraulidet, com un moixonet balb de fred... Intentant, la ciutat es vestia de festa, grosses bolves de neu, pausadament, i després en més fúria, ho embolcaven tot amb el seu mantell immaculat...

Els vianants, passaven pressosos, freturosos d'arribar a casa, sense fixar-se amb aquell infant que dalt d'aquell balcó, es corglaçava per moments.

Per fi, una dona, que diligent venia de repartir llet, instintivament alçà l'esguard cap a l'esmentat balcó, i en veure aquell infant mig cobert per la neu, se li escapà un crit que li sortí dels fons de la seva ànima:

— Fillet meu!... — i caigué tan llarga com era sobre les fredes lloses del carrer...

Quan retornà del seu desmai, en la propera farmàcia, on uns braços compassius l'havien duta, aquella pobra mare, corregué fora de si, plorant desesperadament i cridant al seu filllet que qui sap si ja no hi fóra a temps de salvar-li la vida...

La creu gamada sobre el camí de la mar negra

Copiem del diari «L'Epoque» el següent article, signat per Atanasi J. Toja, ex-secretari general del Bloc democràtic romanès, per considerar-lo interessant en el sentit de documentar respecte a les activitats que inspiren la política i les ambicions del III Reich en relació a Romania, en el seu pla d'expansió vers l'est i seguint la tàctica característica de la política nazi.

El setmanari «Excelsior» acaba de publicar un article altament significatiu del doctor Karl Clodins, cap de la delegació econòmica Alemanya a Romania. El doctor Clodins declara sense embuts: «Les economies romana i alemanya es complementen de manera veritablement ideal. Alemanya fabrica tots els productes industrials que Romania necessita pel seu mercat interior i, principalment, per a constituir-se una economia independent. D'altra part, Alemanya és un comprador tan constant com segur de les més importants produccions de Romania, és a dir, productes agrícoles de tota classe i, abans de tot, de ramaderia, cereals i petroli.»

Es ben clar: Alemanya «proposa» a Romania en tren d'industrialització, renunciar definitivament als seus esforços en aquest sentit. Alemanya «comprador tan constant com segur de les més importants produccions romaneses», exerceix un veritable xantage damunt de Romania. És així que «les nostres economies es complementen de forma ideal», ens «proposa» liquidar la nostra indústria i esdevenir una sortida colonial de la indústria alemanya, i per consegüent, integrar-nos, políticament, dins la Mitteleuropa.

Bonica perspectiva per a nosaltres, romanesos, no cal dir-ho!

Des de l'Anschluss i la incorporació dels sudetes, des de l'absurda victòria de Munic, Alemanya accelera la realització de la seva «política territorial», de la seva «Ostpolitik» anunciada en el «Mein Kampf» (t. II, c. XIV).

Però Alemanya no limita els seus esforços al sol camp econòmic. En el curs dels darrers anys, la intervenció hitleriana en la vida pública romana es feia a la vista de tothom. Les diferents formacions feixistes, avantguarda del feixisme internacional a Romania, estaven directament inspirades, controlades i finançades pels agents hitlerians (legació i consolsats alemanys, sucursals de V. Q. Farbenindustrie, baró von Witzleben, Fabritius, etcètera).

Malgrat la seva formal interdicció, la Guàrdia de ferro continua la seva onada d'avantguarda de la Reichswehr a Romania. La incorporació del sudetes i els èxits d'Alemanya a Munic han despertat bruscament l'activitat antiromanesa de la «Legió». Aquesta s'aprofita de la interdicció de l'activitat sindical, d'una part, i de les maniobres dels patriotes alemanys, hongaresos i rutens, de l'altra, i s'esforça per a crear una situació de desordres i inseguretat, pròpia per a «justificar» una intervenció armada del revisionisme germano-magiar. La Guàrdia de ferro espera reduir d'aquesta manera al govern i forçar el rei.

El paper d'agent de dislocació del país, assumit pels «legionaris» a sou de Hitler, apareix clar. No se n'amaguen. Declaren francament preferir la colonització alemanya de Romania, a la «bolxevització» actual d'un país en què el rei i el govern reben les seves ordres de... Moscú!

En aquest sentit, la Guàrdia de ferro ha llançat una sèrie de manifestacions il·legals amenaçant amb la «pena» de mort al ministre de l'interior senyor Armand Calinesco, i al mateix rei Carol II. Ho fa a fi de provocar desordres greus a la Transilvània i Bucovina i especialment en les regions frontereres, amb l'objecte d'intimidat al govern per la perspectiva de la intervenció dels revisionistes.

Aquests dies, els terroristes legionaris han passat a la «quarta ofensiva». El seu «tribunal nacional» ha condemnat a mort a diversos caps de l'Administració.

El senyor Stefanescu Goanga, ex-sots-secretari d'Estat, rector de la Universitat de Cluj, ha estat víctima d'un atemptat. Aquest atemptat és el primer d'una nombrosa sèrie que la Guàrdia pensava executar en vistes a desmoralitzar el poble i desorganitzar l'Administració.

Aquesta sèrie d'atemptats havien de desencadenar una violenta campanya revisionista i «justificar» la intervenció hongaresa. Donada la importància del sector romanès en els càlculs de la política d'agressió del III Reich, hom comprendrà fàcilment els orígens, l'abast i els fins dels recents atemptats de la Guàrdia de ferro.

La Guàrdia de ferro es revela com l'avantguarda del feixisme alemany. L'enemic interior del poble romanès i de les minories nacionals, com una banda d'espies, traïdors i sabotejadors del poble romanès.

La liquidació de Cornelius Zelea Codreanu, antic agent provocador i cap de la Guàrdia de ferro, assassí directe del prefecte Manciu i autor moral dels assassinats del primer ministre Duca, del diputat Stelesco, (mort per deu legionaris damunt d'un llit d'hospital), del sector Bratu, etc., és un acte de salut pública. El hitlerisme, per mitjà de la Guàrdia de ferro ens fa la guerra. «La guerra és un estat violent; cal fer-la amb violència».

Però cal desemascarar a la Guàrdia de ferro per una àmplia campanya de massa, cal mostrar el caràcter d'agència d'espionatge i de sabotatge d'aquesta organització terrorista, cal fer participar al major nombre possible d'individus a la liquidació del moviment «Guardista», assegurant així la independència i unitat territorial de Romania.

Els hitlerians i els seus còmplices «romanesos» ens fan la guerra: econòmicament i políticament, per mitjà de la Guàrdia de ferro. Associant la major quantitat possible de masses a la liquidació del moviment «guardista», el nostre país serà certament a temps d'assegurar la seva independència i de contribuir, per això mateix, al manteniment de la pau mundial.

Cal ofegar, sense pietat i amb la participació de les masses populars, l'avantguarda hitleriana dirigida pel príncep Catacuzeu i pel general traïdor Antonesco.

tota la ingenuïtat del seu cor, que els reis es recordessin d'ells...

— Fillets del meu cor!... Fillets meus!... — sanglotà aquella mare, corrent a abraçar-los i omplint-los de petons, tot plorant d'alegria.

— Mare! Mare!... — cridaren sorpresos els infants.

— I els Reis, què ens han dut?... — preguntà en Falet anhelant.

— Una vida, fill meu!... Una vida!...

RA-MA-TA

CAMINS DE DOLOR

Poemes de la nostra guerra

XV

GALÍCIA LA MARTIR...

A M.ª TERESA GONZÁLEZ

Xa s'oyen lonxe, mai lonxe,
las campanas do pomar.
Para min ¡Ai cuitadiño!
Nunca mais han de tocar.
Xa s'oyen lonxe, mai lonxe...
cada balada e un dolor,
voime soyo, sin arrimo...
¡Miña terra! ¡Adiós! ¡Adiós!
ROSALIA DE CASTRO

Ai, Galícia, germana, la màrtir!
Quina espina t'han clavat al cor!
¿Quina llosa de plom t'aclapara
que emmudeixes de tanta dolor?
Aí, no parlis, germana Galícia!
No em contestis, que ja sé el que tens!
Que m'ho diuen les teves muntanyes,
i el belar llengorós dels anyells!...
Que ho escampen les teves campanes
que sols toquen a mort, pels teus fills!...
I el ressó de llurs sòns ens inunda
i se'ns clava en el cor, molt endins!...
Que ens ho diuen les veus de la terra
sembrada d'eresfes de ferro roent!...
I les roses de sang de tes pedres,
i el piular melangiós dels ocells!...
I els teus fills, que són hostes de casa,
bé ho pregon la llum dels seus ulls,
tot el dol que de l'ànima els vessa
per la Pàtria que saben tan lluny!...
Per la Pàtria, que mans estrangeres,
mans tacades de llot i de sang,
emplenant-la de crims i vileses
li han clavat de doló els set punyals!...
Si apenada ara calles d'engoixa,
oh, Galícia, del cos llatzerat!...
De l'entranya sagnant de la terra
puja un clam de revolta vital!...
I eixes veus que pregonen l'estigma
vergonyant del canalla invasor,
ni els fuets no podran acallar-les
ni amb metralla ni amb foc de canó!...
Que l'escarní que els teus fills sofreixen
en ta parla, que és sang i esperit,
i els infants que han quedat sense escola
que ha passat la barbàrie i el crim;
no podran destruir aquesta flama
que els arbora en el cor, trepidant...
i que un jorn no llunyà resplendeixi
oh, germana, Galícia, triomfant!...

R. MASSIP I TARRAGÓ

UNA DATA I UN SÍMBOL

Aquesta setmana s'ha complert cinc anys que el Parlament de Catalunya, en sessió solemne, elegia per 56 vots i sis en blanc, l'honorable president de la Generalitat de Catalunya, Lluís Companys i Jover.

Els vots en blanc, foren—com és natural—els de la «Lliga Catalana», la qual no varen votar a l'exemplar representant genuí de Catalunya, Lluís Companys, perquè deien que era «poc catalanista». Si fossin vius el hi diríem algunes paraules de la seva actuació política, però, com que són morts, no cal parlar-ne.

El nou President —aleshores— pronuncià, amb motiu de la seva elecció, un parlament ple de fervor patriòtic, del qual són aquestes paraules: «Sigui el que sigui el que l'esdevenidor em reservi, estic disposat a sacrificar la

meva vida per Catalunya, per la República i per la Llibertat.»

I estem plenament d'acord, puix que la seva actuació ha estat d'acord amb les seves paraules.

Si per als que no coneixen l'honorable Lluís Companys, volguessim assenyalar-lo amb poques paraules, diríem: És el més fort de nosaltres, i dient fort penso en els seus braços, en el seu cor, en tots els seus actes i en les seves virtuts. No hi ha millor que ell home d'acció, com és per a sintetitzar en aquell sol qualificatiu; la seva personalitat en el terreny polític i social, és un dels homes d'envergadura, d'idees que fan prevaler les seves idees, tant en l'ordre polític com en l'ordre social, depassen tots els matissos i té sa roig radicalisme, de les dels apartats fer-

vents i dels herois, màrtirs per la llibertat.

El seu republicanisme, moralment, ha triomfat dins els cors dels catalans com una senyera que oneja en el pal després d'una gran victòria. Política i socialment està fent una gran obra de noble i serè. Espiritualment és una restauració i afirmació de les idees bàsiques del republicanisme; i teòricament, és la consagració de l'evolució proletària i catalanista de Catalunya. En aquests moments de guerra d'invasió estrangera, el seu nom és més viu que no l'ha estat mai.

Tots els joves de Catalunya que hem seguit les seves petjades hem de tenir un gran optimisme, i al crit de: Visca Catalunya! i la República. Adhuc hem de treballar mancomunadament per tal de trobar fórmules superiors de pau, progrés i de justícia.

Aprofitem l'avinentesa per a saludar als braus combatents—deixebles d'ell— i els enviem l'escalf de la nostra esperança, en la victòria final que no es farà esperar, i sabrem obtenir totes les nostres reivindicacions i els drets que com a catalans ens pertoca.

J. CASTANYS TORRENT

CARNET INTERNACIONAL

El viatge que ve portant a terme Daladier a Còrsega i Tunis, objecte de la suposada reivindicació italiana, ha donat motiu a fervents i apoteòsiques manifestacions d'adhesió per part de les poblacions, que es senten perfectament situades sota els plecs de la bandera que representa a la vella democràcia francesa. Ignorem el veritable abast que volia donar Mussolini a les manifestacions organitzades a Roma, demanant diversos territoris que pertanyen a la veïna república, però si creiem que l'energia demostrada per l'actitud del president del govern francès, recolzat i sostingut en aquesta ocasió per tots els sectors de l'opinió pública, han de fer-lo meditar seriosament respecte a les ulteriors conseqüències de resolucions que pugui prendre Itàlia en aquests moments crítics.

El dictador italià té una certa fama de polític realista i el seu interlocutor en la propera conferència projectada, és l'home que defineix la pròpia política de la mateixa manera. És difícil de preveure el resultat del contrast entre les respectives maneres de jutjar la realitat per part del britànic i de l'italià, però l'única probabilitat d'èxit d'aquest darrer esforç de Chamberlain per a solucionar pacíficament les diferències que separen a les potències totalitàries i democràtiques, es fonamenta en què coincideixin, en què la veritable realitat que pot servir la pau, és prescindir de la intromissió en els afers interiors dels altres Estats i respectar els drets i interessos garantits per les lleis internacionals. Una vegada assolit aquest veritable realisme, és possible tractar de salvaguardar el lliure i legítim dret de desenvolupament i de comunicacions de tots els països que tenen interessos vitals a la Mediterrània.

Volem esperar que Mussolini, malgrat les raons i antecedents que donen poc marge a l'optimisme, podrà arribar a la conclusió de què un canvi de política que li permetés viure amb bones relacions amb els altres països, fóra per a Itàlia i per al seu mateix règim, preferible a sostenir una situació que no pot desembocar més que en topada tràgica per a tots, però en grau superlatiu per al seu propi país. Si Chamberlain, pot fer arribar a l'ànim del seu amic, amb arguments prou convincents, que el poder assegurar les condicions actuals d'Itàlia i dedicar-se a la consolidació econòmica és més interessant per la seva prosperitat, que prosseguir obstinadament la política d'aventura per la restauració de l'imperi romà, haurà aconseguit un veritable èxit per a la seva política personal.

En redactar aquestes notes, els telegrams ens anuncien la dimissió del príncep Konoye i del seu gabinet. No hi ha dubte que la guerra de Xina comporta dificultats internes no acostumades en la política japonesa. Sigui quina sigui la causa immediata de la crisi que comentem, no hi ha dubte de què cada dia augmenta l'aprehensió d'un fort corrent d'opinió nipona respecte a les conseqüències que en tots aspectes pot representar l'aventura empresa pel clan militarista. El fet és, que una campanya projectada per ésser portada a terme victoriosament en pocs mesos, fa prop d'un any i mig que dura i els profits que pugui en definitiva representar és molt difícil compensi els sacrificis esmerçats, sense comptar en què la consolidació de la situació per una victòria absoluta, pot allargar la campanya i l'esforç constant per temps indeterminat, avocant sempre el Japó a entrar en conflicte amb les altres potències.

Es probable que no sigui estranya a la decisió presa per Konoye l'actitud enèrgica de Nord-Amèrica, en la seva última nota, que sembla ha de trobar-se recolzada per l'Imperi Britànic. És prematur fer pronòstics massa precisos, ja que tot depèn de què guanyin de nou la partida els militars fascistoides o be l'opinió moderada aconseguixi imposar-se. Tot, però, fa sospitar que els afers de l'Extrem Orient han entrat en un període interessant i probablement avocant a sorpreses inesperades.

S. FIGUERAS

Ni pessimisme ni massa optimisme. Cal que l'estat d'«alerta» sigui constant i durador. A nosaltres els viatges dels primers homes públics europeus ja no ens fan ni fred ni calor. És el viratge dels pobles democràtics cap el camí del Dret i de la Justícia, el que ens ha de confortar en la nostra mai tan prou ben dirigida resistència republicana